

reparațiilor. și-a pierdut acustica. Ateneul este un simbol...

— *Vorbiți despre noi... Înțelegem că vorbiți de frații Gheorghiu.*

Ce a însemnat Ștefan Gheorghiu pentru Valentin Gheorghiu ?

— Am crescut împreună în muzică, am lucrat și am cântat împreună...

— *Unii critici au scris uneori despre repertoriul limitat al lui Valentin Gheorghiu.*

— Ce înseamnă „limitat“ ?

— *Criticii s-au referit probabil la faptul că cultivați cu predilecție creația veacului 19...*

— Bine, dar eu cânt și lucrări de Bach, Mozart, Paul Constantinescu, Enescu, Prokofiev...

— *Putem spera că peste 20 de ani, când vom sărbători 50 de ani de activitate, veți extinde repertoriul atacat ?...*

— Probabil că atunci la dorința unora ar trebui să cânt și cu coatele...

— *Ce ne puteți spune despre muzicienii cu care colaborați în ciclul celor 12 concerte ?*

— În decursul anilor, colaborând cu mulți muzicieni și colegi dragi, mi-am format un fel de familie în muzică și în aceste 12 concerte am plăcerea să cânt cu mulți dintre ei și cu alții cu care nu am cântat niciodată...

Ilea Cătălin, Dan Iordăchescu (de care mă leagă o veche prietenie), cu tineri de talentul lui Dan Grigore. Silvia Marcovici, Aurelian Octav Popa, cu foarte tânăra Ilinca Dumitrescu, care reprezintă atât de multe speranțe, cu Cvartetul „Pro Arte“, cu Varujan Cozighian, cu Martha Kessler.

Sînt mulți cu care fac muzică cu plăcere.

— *Îl știu pe Valentin Gheorghiu drept un permanent nemulțumit față de realizările sale...*

— Nemulțumirea, este adevărat, nu te îndeamnă să ai prea mult curaj...

Dacă ești însă încîntat de tine, atunci este mai grav... Și numai nemulțumit de tine te poți auto-depăși...

Și asta este principalul în viața acelor care se dăruie muzicii și publicului.

I. Et.

Concerte de aniversare

Filarmonica „George Enescu“ a avut în vedere și a statornicit, mai ales în ultimele stagiuni, o seamă de criterii majore în selectarea și orînduirea repertoriului și formelor de manifestări, care, răspunzînd gusturilor și exigențelor curente ale publicului, să corespundă nivelului de cultură artistică al unei instituții reprezentative, de mare tradiție și prestigiu național și internațional.

Astfel, integralelor simfoniilor de Enescu, Schubert, Honegger, li s-au adăugat în această stagiune ciclul „simfoniile de Beethoven — lucrări concertante românești“, iar în domeniul muzicii de cameră, Comori ale Barocului muzical „Schubert—Brahms“ sau Quartetul românesc — ca să cităm numai cîteva titluri curente.

În pragul noului an, 1973, Filarmonica a anunțat, pentru lunile ianuarie — iunie, o impozantă serie de 12 concerte extraordinare oferite cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la debutul la Filarmonică al lui VALENTIN GHEORGHIU, interpret — muzician întotdeauna întîmpinat cu stimă și dragoste pe scenele de la noi și de pretutindeni, din lume.

Au fost programate „6 Concerte de concerte“ și „6 seri de muzică de cameră“ în două grupe de abonamente speciale, cuprinzînd, respectiv, trei concerte de concerte cuplate cu trei concerte camerale. Manifestările simfonice au loc în sala Ateneului Român, iar cele de cameră la Sala mică a Palatului RSR.

„Concertele de concerte“ devin nu numai prilejuri de aleasă delectare muzicală în prezența unui artist care cultivă cel mai autentic bun gust în interpretare chiar parcurgînd pagini de spectaculoasă bravură solistică; ele se vor configura și ca o memorabilă „monografie“, constituind o trecere în revistă a celor mai fertile aspecte din istoria genului.

Iar cele „6 seri de muzică de cameră“ au menirea să fie tot atîtea festivaluri unitare care își înscriu pe frontispiciu ilustrele nume ale lui Beethoven, Schubert, Schumann, Enescu și Brahms.

Urmărindu-le, unii auditori își vor aminti de „seriile de aur“ înscrise ca puncte de referință în viața muzicală a capitalei de către George Enescu. Auditorii mai tineri le vor înregistra și păstra, desigur, între cele mai frumoase experiențe artistice de apropiere a comorilor muzicii de cameră.

Atît concertele de concerte cît și cele de cameră alătură protagonistului diferiți interpreți — dirijori și soliști din București și din țară — aleși nu numai dintre partenerii obișnuiți ai artistului ci și dintre cei mai valoroși tineri cum sînt Dan Grigore, Silvia Marcovici, Ilinca Dumitrescu.

Inaugurarea ciclului „12 concerte extraordinare“ a avut loc în ziua de 9 ianuarie cu un *Festival Beethoven* deschis cu *Leonora nr. 3* după care a urmat tocmai lucrarea cu care debutase, în mai 1943, Valentin Gheorghiu: *Concertul în Do major*, pentru ca, după

pauză, să se interpreteze *Fantezia pentru pian, cor și orchestră*, prim rezultat artistic dat în vileag de „Titan” din îndelungata germinare creatoare pentru *Simfonia a IX-a*. A dirijat Mircea Cristescu. Dirijorul corului Vasile Pântea.

Valentin Gheorghiu debuta ca solist sub bagheta lui George Georgescu. Avea atunci 15 ani, vîrstă pînă la care se remarcase prin apariții foarte timpurii. De altfel foarte timpuriu a evidențiat aptitudini muzicale cu totul aparte.

„Ne minunau orice fel de sunete, fanfarele, orchestrele de muzică ușoară ; ... Ștefan s-a făcut cu o diblă iar Valentin cu o pianină. În 10 zile Valentin învățase claviatura ; notele, le ghicea pe nevăzute și fără greș” — cam așa se povestesc în familie primele începuturi.

De mic copil Valentin cînta *Preludiu în Do major*, cel arpegiat, de Bach (primul caiet din *Clavecinul bine temperat*), piese de Mozart, Ceaikovski (din *Anotimpurile*). A luat primele lecții la Galați (Clara Segal), orașul natal, unde era aplaudat (sala centrală) în „recitale” copioase, fiindcă, o dată ajuns pe scenă, cînta tot ce știa, docil în felul lui, îndemnul („intri și cînti”) profesoarei din culise.

Cînd avea 6 ani, în 1934, Valentin a fost primit, cu dispensă, la Academia de Muzică din București prin stăruința eminenței profesoare Constanța Erbiceanu care l-a prezentat ca pe o mare promisiune profesorilor : Otescu (care era atunci director), Jora, Breazu, Andricu...

În august 1937, George Enescu îl recomandă pe Valentin Gheorghiu prietenului său, profesorului de armonie și contrapunct, compozitorului Noël Gallon de la Conservatorul Național din Paris — unde avea să plece ca bursier — astfel : ... „iată un mic compatriot al meu, micul Gheorghiu, pe care-l consider excepțional dotat”. În *Muzică și Poezie* din aprilie 1937, Enescu prezentase publicului nostru cei doi frați pe care în aceeași lună îi lăuda ca „fenomene muzicale” și *Epoca* (în aprilie 1937 „fenomenele muzicale” dăduseră primul lor recital în sala Dalles). Un *Preludiu* și o *fugă* de Bach, *Papillons* de Schumann, o *Mazurcă* de Chopin, o *sonată* de Vivaldi, piese de Händel, Mozart, Beethoven, Kreisler, iată cam ce cîntau Valentin și Ștefan Gheorghiu în primele lor recitale. Prin 1941/42 au început să apară și în emisiunile „pe viu” de la radio.

Ajungem astfel la debutul solistic de la Filarmonică. Directorul de atunci al instituției, George Georgescu, fusese prins și el în acțiunile menite să lanseze la Ateneu pianistul adolescent, într-un Festival Beethoven, în programul căruia *Simfonia a IX-a* trebuia să garanteze atracția publicului.

„Precum am spus, *Simfonia a IX-a* „face sală plină” ceea ce îndeamnă și la audiții prea frecvente ale ei. Nu trebuie să abuzăm de capodopere pînă la banalizarea lor. Odată pe an în condiții solemne, ajunge ! La atracția de astă dată se mai adaugă și cea a debutului unui pianist român de 15 ani. Valentin Gheorghiu, *Concertul I-ii, în do major* de Beethoven, era foarte bine ales pentru a pune în valoare tehnica și muzicalitatea acestui element nou de la care sînt de așteptat cele mai frumoase realizări” (Em. Ciomac — *Timpul*).

Programul de sală făcea o succintă prezentare a solistului începînd prin a arăta ce vîrstă are și cu cine învață, că fusese trimis ca bursier al statului la Paris unde a luat chiar prima medalie la clasa de teorie și solfegii ; înșfîrșit, se menționa că Valentin Gheorghiu însuși este „autorul frumoasei cadențe din partea întii a Concertului”.

Referindu-se la această cadență (pe care Valentin Gheorghiu a cîntat-o aidoma și în recentul concert aniversar) Em. Ciomac continua, în cronică sa de acum 30 de ani :

... „Valentin Gheorghiu are dar și de compozitor. *Cadența* din partea I-a o dovedește. Format ca pianist mai cu seamă de pedagogia superioară a d-rei Constanța Erbiceanu, călăuzit în arta compoziției de Mihail Jora... sîntem siguri că Valentin Gheorghiu va deveni un virtuoz, un interpret, un creator de mîna întii. Aclamațiile nesfîrșite au confirmat și înfăptuirile de pînă acum și tot ceea ce va săvîrși și desăvîrși în viitor rîvna și îndemînarea acestui ales”.

După trei decenii, orchestra la apariția în repetiție, publicul la apariția la rampă, l-au întîmpinat cu o căldură cu totul deosebită pe reputatul solist. Părea că trăim emoția unui al doilea debut cu prilejul programului care deschidea seria celor „12 extraordinare”. Onorînd evenimentul, bagheta perspicace a lui Mircea Cristescu urmărea să imprime o rigoare de înaltă clasă reproducerii textului muzical și colaborării artistice cu protagonistul. Ne-a plăcut caracterul așezat și explicit al expoziției orchestrale în care nu rareori se scurtează nejustificat valorile notelor (atît doimile cît și pătrimile — chiar dacă acestea din urmă sînt prevăzute cu *staccato* !).

Tema, nouă, cu care intră în desfășurarea muzicii solistul s-a deschis într-o dispoziție de admirabilă puritate și seninătate capabilă însă de cele mai subtile jocuri de spirit pe parcurs, pentru ca înainte și dincolo de acordurile în *fortissimo* ale orchestrei să afirme o vigoare juvenilă plină de demnitate și conștiință apolinică. Excepțională este diversitatea coloristică a tușelului la Valentin Gheorghiu. O modulație de cîteva măsuri în regiuni bemolate conferă prin el claviaturii tente infinite. Într-un astfel de moment te poți gîndi la Debussy, după cum, de pildă într-o tiradă pe *mi bemol* (regiunea măsurii 266 și cealaltă) depășind „Imperialul” aceluiași autor l-ai putea întîlni pe Brahms.

Dar asta nu fiindcă solistul n-ar păzi limitele stilului, pe care le afirmă cum rareori ne este dat să aflăm, ci pentru că Beethoven din „prima perioadă” este în fața ascultătorului sensibil la trăsăturile specifice personalității lui, integrale, unul și același, ființă artistică indivizibilă. Dar am fi ostateci ai purismului dacă nu am admite că auditoriul de astăzi recepționează pe fondul apercetiv care l-a înglobat și pe Brahms și pe Debussy — îi pomenim numai pe aceștia fiindcă venise vorba despre ei. Urmează însă întotdeauna acele reveniri la matcă tot atît de surprinzătoare ca și îndepărtările — să spunem acum anticipările — din textele beethoveniene, revenirile la matca individualității lucrării însăși și la exersarea predominanțelor din respectiva zonă de scriitură, cu toată pluralitatea determinantelor ei.

Ajungem, deci, în mod necesar, la echilibru, ca însușire fundamentală funcțională a organismului com-

poziției ca și a compoziției interpretative pe care în cazul nostru o alcătuia *Valentin Gheorghiu-muzicianul*, ceea ce înseamnă mai mult decât o profesie, o latură a artei sunetelor, fie ea solistica strălucită, de performanță tehnică.

În partea a doua a concertului cînta parcă, pentru noi, laolaltă cu Valentin Gheorghiu și Beethoven, cînta Bach (începutul auster) și Mozart (măsurile 30, ca de *Quintet în Mi bemol major*) și Chopin (ornamentările din măsurile 39—40) și Schumann (fremătarea pulsațiilor interioare din măsurile 70, etc). Către sfîrșit (măsurile 91, etc.) solistul nu lasă tempo să lincezească. *Rondo*, finalul, a fost atacat cu o claritate solistică ce-l asemuia unui joc de diamante impunînd ordine, transparentă. Iar dacă în primul cuplet orchestra nu dădea pregnanța cuvenită, soloul recupera, sugerînd ceea ce trebuie să urmeze în situațiile similare.

Dialogul acesta stimulativ a fost întreținut la parametrii unei înalte experiențe și exigențe și în *Fantezia* de Beethoven. După ampla introducere pianistică, corul, preluînd melodia deliberat simplă, a proiectat-o în sferele elizee rîvnite atît de insul ales cît și de întreaga colectivitate, al cărei produs a fost și exponent căuta să fie.

Rareori l-am văzut pe Valentin Gheorghiu mai desferecat, mai comunicativ pe întinse spații sonore. Devenise tribun, mentor în Agora! Și, a trebuit să reia cuvîntul, după aclamațiile prelungi și entuziaste, pentru „bis“, ale mulțimii.

La sfîrșitul aceleiași luni, în 31 ianuarie era programată o seară de Triouri de Beethoven. Același remarcabil succes de autentică muzică.

Am beneficiat și de prezența la una dintre ultimele repetiții; eram acasă la Ștefan Gheorghiu.

Masa lungă străjuită de jilțuri cu spătare sculptate, tavanul cu grinzi de lemn, florile de cîmp adu-

... în perioada debutului

nate și puse pe pînze de zugrăvi iar de gazdă pe pereți ca să înfrumusețeze, și-ar putea trimite gîndurile undeva în domeniul rustic cronicăresc ori monahal, dacă vreun „bibelou drăguț“ sau în fine cîte un oarecare obiect de interior citadin nu și-ar evoca poezia lui Minulescu ori pictura lui Petrașcu. Pianul, închis, negru, greu, tăcut și s-ar arăta bacovian și mai pe urmă altfel straniu dacă apuci să observi orientarea întîmplător precisă a robotului — o jucărie electronică cam înfricoșător de dimensionată, reperînd de pe o poliță (ce contrast cu desenele transparente pe care le cam acoperă!) cu radarul lui roșu, pianul. Are și un ecran, acum întunecat, în care se reflectă o undă de lumină din casă, ca o luminare vie. Ochii păpușii blonde uitată de un copil pe o canapea își apar candizi. Dar oare are ascuns sub găteală vreun magnetofon sau disc miniatural care vorbesc sau cîntă prin circuite imprimate și inimă tranzistorială?

Claviatura e pusă în mișcare. Coardele încep să vibreze armonios, generos, deschizînd larg, de-adevărat! — zăgăzurile spiritualității, înțelepciunii, bunătății, îmbiind omenește la toate acestea....

Se aud primele măsuri ale unei creații ale autorului Simfoniei cu coruri, nu mai puțin „titanice“, a unei „simfonii de culme“ în seria unor lucrări pentru pian, vioară și violoncel, *Triourile lui Beethoven*, acum și ale noastre și ale tuturor.

În ținuta obișnuită, domestică, privit dintr-un unghi favorizînd închipuirea ce se vrea cu orice chip evocatoare sugestivă, riscînd halucinația, Valentin

SALA ATENEULUI
Duminică 16 Mai 1943, orele 11 dim.
CONCERT SIMFONIC
Conducerea muzicală:
GEORGE GEORGESCU
Solist: VALENTIN GHEORGHIU (piano)

PROGRAM:

1) BEETHOVEN: Concertul No. 1, în Do major, pentru piano și orchestră
a) Allegro con brio
b) Largo
c) Rondo (Allegro scherzando)
Solist: Valentin Gheorghiu

— PAUZĂ —

2) BEETHOVEN: *Sinfonia a noua*, în Re minor, pentru orchestră, solisti și cor.
a) Allegro ma non troppo
b) Molto vivace (Scherzo)
c) Adagio molto e cantabile
d) Finale: Presto — Allegro ma non troppo — Alla marziale — Adagio diviso — Allegro energico — Prestissimo — Marcato

Concertul Simfonic „CARMEN“ este organizat de către Prof. ION GHIRESCU, alături de doamna EMILIA GUTIANU, ALESSANDRESCU (soprano), NELIA DIMITRIU (soli) și alături de doamna MIHAI LAZAR (solist) PETRU ȘTEFĂNESCU-GOANĂ (dirigiu-bas).

(Revenirea doră programului debutului)

Copilul pianist atent la muze și la obiectiv

Gheorghiu își poate aminti „Autoportretul“ lui Țuculescu.

S-a postat parcă eroic în pragul lumii dintre înlăuntrul și din afara artei și a artistului. Pe obrazul lui, încrustate bărbătește, tăria și noblețea și, parcă, niște stoice urme. Nu poartă beretă, paleta sau lira lui i se așterne, imensă, în față, întinsă în cadre de bronz. Este o unealtă minunată sub degetele unui cavaler.

Pianistul a trezit sunetele.

Violoncelistul cată să înfiripe o tiradă oratorială. Poartă o bluză adolescentină, rulată pe gît, al cărui alb contrastează puternic cu barba care impune, oricum !

Cătălin Ilea s-a înscris ca un mezin meditativ, auster, perspicace și tenace în această familie de muzică.

Iar Ștefan Gheorghiu, în prezența lui Valentin, se simte mereu... acasă — așa cum este de fapt acum ! — și frate. Se uită din înălțimi statuare prin lentile și rame de profesor. Vioara pare mai mică la el și plăpîndă. Nu rareori acompaniază cu sfiiciune și înfiorare.

.....

Se deapănă *Trio op. 97*, „Arhiducele“, de Beethoven. Dacă e vorba acum de vreun Arhi... apoi acesta e Valentin Gheorghiu.

.....

În pauză fiecare ezită să frîngă ecurile minunate ale muzicii. Jilțurile, goale, tăceau, instrumentele se hodineau..

Tablou viu de natură statică... (Îngăduiți-mi să consemnez că nu aveam voie să fiu atunci tăcut, reflexiv, discret și menajant. Acel + 1 de la o repetiție dorea să creioneze un plus de interes relatînd despre program pentru un concert dintr-o „serie de aur“, extraordinară). Trebuie s-o luăm totuși un pic metodic... că altfel mă pierd cu voi printre portative, am zis, notînd imediat în caietul meu. Ne pierdem cu toții (spune Valentin Gheorghiu delicat, căutînd să netezească, cu bună voință). Propun să rămînem discreți, vorbind fiecare ca instrumentiști ce sînt parte egală dintr-o formație.

Să admitem convenția notării dialogului componentilor formației de trio cu Pianul, Vioara, Violoncelul iar acel + 1, de la repetiție se va retrage dispărînd după o liniuță de dialog (echivalentă grafică cu semnul minus).

— Mă abandonez plenitudinii integrale ascultînd *Trio* „Arhiducele“, al 7-lea, dar mă tem că prețuiesc în primul rînd *Trio nr. 3*.

Pianul : să remarcăm noutatea specifică a acestei lucrări care poartă op. 1, ceea ce simțim aici cu toții ca fiind „beethovenian“.

— Să nu eșuăm în formule „muzicologice“ ! Ce înseamnă aici „beethovenian“ ? Nu cumva mitizăm tonalitatea, gîndindu-ne la *Simfonia destinului*, la *Concertul nr. 3*, la *Sonata a VII-a* pentru pian și vioară ?

Pianul : Ba mai mult ! ne putem gîndi la *Fantezia* de Mozart și la *Concertul în do minor*, pentru pian al aceluiași.

— Și chiar la Muzica funebră (maură) a compozitorului de la Salzburg.

Pianul : Filiație aflăm dar Beethoven a dat do minorului un patetism incomparabil — are și o sonată „Patetica“ — în timp ce mi bemolului (tonalitatea *Simfoniei a III-a* și a *Concertului nr. 5*) și si bemolului (tonalitatea *Trioului op. 97*) le-a conferit imense perspective de conștiință eroică, de grandoare monumentală.

— Ce ar avea de spus violoncelul în privința filiațiilor ?

Violoncelul : În ansamblurile camerale mozartiene și haydniene soarta instrumentului meu îmi apare cam ingrată ; este cam ce reprezenta viola da gamba în *Sonata a tre*. Pe cînd al treilea *Trio* de Beethoven este prima lucrare în care violoncelul capătă conștiința lui însuși, se înscrie ca un partener egal.

Vioara : Vocea întii se află în aceeași situație (e un primus inter pares). Începem într-un unison concentrat, aforistic, grav, din care vioara se desprinde cu o întrebare blîndă, ingenuă, după care pianul deapănă neliniștea ca stare patetică predominantă. *Allegro con brio*. Și totul i se asociază pe parcurs.

— Oricum, Beethoven a fost pianist și știe să evidențieze virtualitățile claviaturii. Admirabilul *Andante cantabile con Variazioni* e condus mai ales de pian.

Pianul : Să nu zicem condus ; să spunem diriguit.

Vioara și violoncelul : în variațiunea a treia noi avem doar punctări (*pizzicato*) dar ce dramatism în ele !

— Și așa zisul *Menuet (Quasi allegro)* sună „patetic — beethovenian“.

Pianul : și la Mozart „dansul“ a putut figura „surisul... printre lacrimi“.

Violoncelul : Finalul, prin neliniștea ce mocnește prin energie și furtună, va spulbera suferința, totuși — Beethoven triumfă în plină lumină.

Sfîrșitul ultimei secțiuni, afirmă majorul, dar, surpriză, nu zgomotos ci în *pianissimo*.

Pianul : E lumina elevației interioare, intime, atît de potrivită acestui gen cameral !

— Simfonicului îi sînt mai familiare triumfurile prin tării fonice.

Dar să trecem la *Trio al 5-lea, op. 70 nr. 1*.

Violoncelul : ne dezlănțuim toți.

Vioara : din nou unison.

Violoncelul : Dar eu trebuie să exclam imediat o durere infinită ce îmbunează, ce trece deîndată într-o imensă și dulce împăcare, chemînd parcă la contemplarea finalităților pozitive.

— Dar *Trio* se cheamă al „Fantomelor.“

Pianul : partea a doua, într-adevăr e bintuită.

— Ascunde o indicibilă putere de plăsmuire și evocare, „simfonică“, și nu numai de juxtapunere de contraste ca în *Missa Solemnis*, (*Dona nobis pacem*) sau *Simfonia a IX-a*.

Pianul : Nu fantome ci mai curînd „spirite“, un *Trio* al spiritelor.

— Omul stă parcă la fruntariile dintre viață și moarte, dintre real și fantastic, dintre bine și rău. E o cumpănă a naturii.

Vioara : Peste cromatisme pianului vioara și violoncelul gîfîie.

Pianul : Se deslușește aici anticiparea aceluși ostinato descendent de bași, din finalul părții întii a *Simfoniei cu cor*. Dar să nu deranjăm cu vorbe... marile spirite ale marilor lucrări.

— Dacă *Trio op. 1 nr. 3* era scris la vîrsta de 25 de ani, înainte de primul concert, de primul quartet, de prima simfonie, *Trio nr. 5 în Re major* apare în 1808, vremea multelor afirmări de maturitate. Observînd doar că lucrarea are trei părți, că se încheie cu un amplu *Presto*, din nou scaldat în lumină, lumina care izbîndește de cele mai multe ori și chiar cînd nu te aștepți.

Trioul al 7-lea scris în 1811 e dedicat, ca și alte lucrări din cele mai de seamă ale lui Beethoven — cum sînt *Concertul nr. 5*, *Sonata „Les adieux“*, *Sonata Hammerklavier*, *Quartetul op. 133*, *Missa solemnă*, arhiducelui Rudolf, prieten și admirator devotat al compozitorului, devotat cu adevărat, nu precum alte înalte fețe snoabe și fățarnice. Se știe că titanicul

compozitor a blamat necruțător inegalitatea instituționalizată, nedreptatea socială, abuzul, superficialitatea.

Pianul : Găsesc în acest *Trio* un Beethoven suprem, suveran.

— Suveranul iluminat al imperiilor frumosului exprimat prin sunete.

Găsiți în partea a II-a, „o joacă“ ? Scrie în partitură *Scherzo* !

Vioara : nu e un joc „fantomatic“, ca în al 5-lea *Trio*.

Violoncelul : acolo ne puteam gîndi și la Berlioz la „*Fantastica*“ sau la umbra lui Don Juan.

Pianul : Aici e un Beethoven puternic și sigur, ca în capodoperele de culme.

— E o culme și în ordine numerică fiindcă, după acest *al 7-lea* nu mai urmează decît adausuri prin alăturări la o carte încheiată (*Triourile nr. 8 și 9* fuseseră lăsate fără număr de opus iar *nr. 10 și 11* sînt de fapt *Variațiuni*). Culme și anticipare a lumii muzicii miezului veacului XIX ! În aceste pagini aud și Brahms.

Pianul : Și Schumann.

— Poate un fragment polifonic cromatic ni-l sugerează pe Wagner din *Tristan*.

Vioara... ajungem departe.

Violoncelul : în *Andante cantabile*, partea a III-a, pianul ne recheamă la Beethoven.

— Un Beethoven adînc în care poți vedea începutul unui nou ev de muzică și chiar prelungirile lui (postromantism).

Visare. abandon, galopare, precipitare (*presto, più presto*) slăviri cu dangăte de aramă și sclipiri de galaxii coborîte în jurul timpelor oamenilor de trei ministranți, de un *TRIO*.

E. PRICOPE